

בשם הראש והטור ז"ל. וא"כ לפי"ז שפיר משכחת שיתחייב אדם בשבועה אחת שתי קרבנות משום שבועת ביטוי ומשום שבועת שומרין, כגון המלוה על המשכון שהי' שוה יתר מהחוב, וטוען המלוה שנגנב או נאבד ולא פשע בה ונשבע ע"ז בכ"ד, ובאמת לא נגנב ונאבד כלל או שנאבד ע"י פשיעה, ובשבועה זו נתחייב שתיים, דמה שכנגד המשכון הרי גם בגניבה ואבידה מפסיד ואין כאן כפירת ממון וחייב משום שבועת ביטוי, ועל מה שהמשכון שוה יתר מהחוב הרי איכא כפירת ממון וחייב משום שבועת שומרין.

ואין לומר דאם הזיד בפקדון הרי פטור משבועת ביטוי שאינה באה אלא על השוגג. זה אינו, דהרי אם שגג בקרבן, אע"פ שיודע שמשקר חייב בקרבן דשבועת ביטוי, וכדאמרין במכילתין (דף כ"ו ע"ב) איזו היא שגגת ביטוי לשעבר אי דידע מזיד הוא ואי דלא ידע אנוס הוא, ומשני באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עלי' קרבן או לא, וכן פסק הרמב"ם ז"ל פ"ג שבועות ה"ז ובכה"ג גם משום שבועת שומרין חייב וכדתנן בר"פ שבועת הפקדון (דף ל"ו ע"ב) וחייב על זדון השבועה ועל שגגתה עם זדון הפקדון. וא"כ שפיר קאמר בגמרא משום דתני חייב על הראש שתיים כו' חדא דמיחייב עלה תרתי, תנא נמי שבועות שתיים שהן ארבע, ור"ל דמשכחת בשבועת ביטוי ג"כ חדא דמיחייב עלה תרתי קרבן דשבועת ביטוי וקרבן דשבועת הפקדון, וכגון במלוה על המשכון ונשבע לשקר שנגנב או נאבד בלא פשיעה דמיחייב עלה תרתי וכו"ל.

ובזה יובן אומרו מכדי תנא ממכות סליק, מאי שנא דתני שבועות, דר"ל דאם אמנם דמשכחת שבועת שוא ושקר שיש בה חיוב מלקות ושפיר יש לה שייכות למס' מכות, אבל זה הי' ניחא אם המשנה דריש שבועות היתה מיירי מחיוב מלקות, הי' להם שייכות יחדיו, אבל הלא המשנה דריש שבועות ע"כ לא לענין מלקות מיירי רק לענין קרבן כדמסקינן בדף ד' ע"א וא"כ היא יותר שייכא בסדר קדשים. וזהו מכדי תנא ממכות סליק ואזיל מחיוב מלקות דשבועה דלא מיירי בי' במשנה דריש שבועות, וא"כ מ"ט תני שבועות בסדר זה, ומשני משום דתני חייב על הראש שתיים כו', חדא דמיחייב עלה תרתי, תנא נמי שבועות שתיים שהן ארבע דמשכחת לה לענין קרבן חדא דמיחייב עלה תרתי, כגון במלוה על המשכון ששוה יתר מהחוב ונשבע

ביטוי, והמשנה דריש מס' שבועות הרי בשבועת ביטוי מיירי וע"כ הוצרך הש"ס לומר טעם דתנא שבועות בחר מכות משום דתנא חייב על הראש שתיים כו'.

מישא"כ הרמב"ם אזיל לשיטתו שפסק (בריש פ"ח מה' שבועות) כרב ור' אלעזר דפטורין משום שבועת שומרין וחייבין משום שבועת ביטוי, וע"כ שפיר כתב דלהכי תנא מס' שבועות בתר מכות משום דשניהם באים ע"י הדיינים. וזהו הדרן עלך מס' שבועות והדרן עלן דעתן עלך מס' שבועות, דע"י סיומא דמס' שבועות נוכל להבין התחלת מס' שבועות שמסודרת אחר מס' מכות, דכמו דמכות הכח הוא ביד הב"ד, כן שבועות הכח רק לב"ד להשביע אחרים וכטעם הרמב"ם ז"ל, דאף דהמשנה ראשונה דשבועות מיירי בשבועת ביטוי, מ"מ הרי גם שבועת ביטוי יכולה להיות ע"י ב"ד וכו"ל.

[ב] אמנם עדיין יש לתמוה, למה באמת דחיק הש"ס לטעם משום דתני חייב על הראש שתיים כו', כדי שיספיק אליבא דשמואל ור' אמי, הרי קיי"ל הלכתא כרב באיסורי, וא"כ בודאי סידרו רבינא ורב אשי המסכתות אליבא דהלכתא, וא"כ יותר מורווח טעם הרמב"ם ז"ל דבשניהן הכח ביד הב"ד על אחרים.

לכן נלענ"ד לפרש באופן אחר, דהנה הפנ"י הקשה מאי משני הש"ס משום דתני חייב על הראש שתיים כו', הלא האי דשבועות שתיים שהן ארבע היינו לענין חיוב קרבן דשבועת ביטוי, וא"כ לא דמי כלל להאי דחייב על הראש שתיים, דהוי חדא דמיחייב עלה תרתי, דמאי חדא דמיחייב עלה תרתי שייך בשבועת ביטוי לענין קרבן.

ונלענ"ד לתרץ, דהנה בש"ס ב"מ (דף פ"א ע"ב) פליגי ר' אליעזר ור' עקיבא גבי מלוה על המשכון ואבד המשכון, דר"א אומר ישבע ויטול מעותיו דאינו אלא שומר חנם ורע"ק אומר יכול הוא שיאמר לו כלום הלוייתי אלא על המשכון, אבד המשכון אבדו מעותיך, וקאמר התם לימא בפלוגתא דרבה ורב יוסף קמיפלגי, דאיתמר שומר אבידה, רבה אמר כשומר חנם רב יוסף אמר ש"ש כו', ומשני אליבא דרבה כ"ע לא פליגי כו' ופירשו התוס' שם וביתר ביאור בפ' אלו מציאות (דף כ"ט ע"א) דרבה מצי סבר לה ככ"ע, דגם רע"ק לא אמר אלא שמפסיד כנגד מעותיו ולא יותר, דעל מה שהמשכון שוה יתר על החוב הוי ש"ח ופטור באבידה, וכן הביא הרמ"א ז"ל בחו"מ (סי' ע"ב ס"ב) להלכה